

OECD Regions at a Glance

Summary in Polish

Przegląd regionów OECD

Podsumowanie w języku polskim

Omówienie

Dlaczego Przegląd regionów OECD?

W ostatnich latach zagadnienia związane z rozwojem regionalnym powróciły do kalendarza politycznego wielu państw OECD. Większa integracja spowodowana procesami instytucjonalnymi (np. Unia Europejska, Światowa Organizacja Handlu) i trendami gospodarczymi (tj. globalizacją) przekracza granice państw i powoduje, że na światowym rynku konkurują ze sobą regiony. Jednocześnie istniejące niezmiennie znaczne dysproporcje między regionami utrudniają państwom pogodzenie rozwoju gospodarczego z utrzymaniem spójności społecznej.

Ponownie wzbudzone zainteresowanie sprawami regionalnymi powoduje wzrost zapotrzebowania na wskaźniki statystyczne dotyczące danych regionalnych. Decydenci potrzebują wiarygodnych informacji statystycznych na temat konkurencyjności regionów, jednak nie zawsze takie dane są dostępne. Liczba danych regionalnych jest ograniczona, a porównanie wskaźników regionalnych różnych krajów – trudne.

Publikacja *Przegląd regionów OECD* to próba zapełnienia tej luki poprzez analizę i porównanie głównych schematów terytorialnych i regionalnych trendów w krajach OECD.

Porównanie regionów

Głównym problemem w analizie gospodarczej na poziomie wewnątrzpaństwowym jest sama jednostka tejże analizy, czyli region. Określenie „region” przybiera wiele różnych znaczeń – nie tylko w zależności od kraju, ale i w granicach jednego państwa. Przykładowo, najmniejszy region OECD (Concepcion de Buenos Aires, Meksyk) ma

obszar mniejszy niż 10 km², natomiast największy (Nunavut, Kanada) to przeszło 2000 km² powierzchni. Podobnie liczba ludności w regionach OECD waha się od 400 mieszkańców w regionie Balance ACT (Australia) do ponad 47 milionów w Kanto (Japonia).

W celu rozwiązania tego problemu OECD sklasyfikowała regiony w każdym państwie członkowskim (patrz Źródła i Metodologia, „Siatki regionalne OECD”). Klasyfikacja opiera się na dwóch poziomach terytorialnych (PT). Wyższy poziom (poziom terytorialny 2) składa się w przybliżeniu z 300 makroregionów, a niższy (poziom terytorialny 3) z przeszło 2300 mikroregionów¹. Ta klasyfikacja, która w przypadku krajów europejskich w dużym stopniu pokrywa się z klasyfikacją Eurostatu, ułatwia porównanie regionów należących do tego samego poziomu terytorialnego. Te dwa oficjalnie ustalone szczeble administracyjne, które we wszystkich państwach członkowskich są stosunkowo podobne, w wielu przypadkach są stosowane jako ramy wdrażania polityk regionalnych.

Drugi problem dotyczy różnic geograficznych między regionami. Przykładowo, w Wielkiej Brytanii można by kwestionować zasadność porównania wybitnie zurbanizowanego obszaru Londynu z wiejskim regionem Wysp Szetlandzkich, które należą do tego samego poziomu terytorialnego. W celu uwzględnienia takich różnic OECD opracowała typologię regionów, zgodnie z którą zostały one sklasyfikowane jako przeważająco miejskie, przeważająco wiejskie i mieszane. Ten podział, opierający się na odsetku populacji regionu zamieszkującej gminy miejskie lub wiejskie, umożliwia konstruktywne porównanie regionów należących do tego samego typu (Źródła i Metodologia, „Typografia regionalna OECD”).

Struktura publikacji

W publikacji *Przegląd regionów* zaprezentowano nową politykę krajów OECD i skoncentrowano się na trzech głównych zagadnieniach:

1. regiony jako elementy narodowego wzrostu,
2. optymalne wykorzystanie zasobów lokalnych,
3. konkurowanie na podstawie dobrobytu regionalnego.

Pierwsze zagadnienie zwraca uwagę na to, że czynniki wzrostu narodowego są często zlokalizowane dominująco w zaledwie kilku regionach, zatem wspieranie wzrostu narodowego będzie wymagać lepszego wykorzystania tych czynników w regionach. Drugie zagadnienie to ocena dokonań gospodarczych regionów oraz wskazanie niewykorzystanych zasobów, które można by spożytkować w celu poprawy konkurencyjności regionów. Natomiast trzecie zagadnienie dotyczy badania różnych wymiarów dobrobytu jako głównego czynnika zwiększającego konkurencyjność regionów.

---

¹ Poziom 0 odpowiada terytorium całego państwa, a poziom 1 – grupom makroregionów.

Regiony jako elementy narodowego wzrostu

Koncentracja to prawdopodobnie najbardziej wyróżniająca się cecha geografii aktywności gospodarczej. We wszystkich krajach OECD produkcja koncentruje się wokół niewielkiej liczby obszarów miejskich, przemysł jest zlokalizowany w wyspecjalizowanych centrach, a bezrobocie często skupia się w kilku regionach.

Różnice warunków klimatycznych i środowiskowych powodują brak siedzib ludzkich na niektórych obszarach i sprzyjają koncentracji ludności wokół kilku ośrodków miejskich. Ponad połowa populacji obszaru OECD (53%) zamieszkuje przeważająco miejskie obszary (ilustracja 1.4). Ten model koncentracji siedzib ludzkich wynika z samonapędzającej się kombinacji lepszych możliwości gospodarczych i szerszego dostępu do usług, których źródłem jest właśnie proces urbanizacji. W wielu krajach OECD – Austrii, Kanadzie, Finlandii, Węgrzech, Japonii, Korei, Meksyku, Portugalii, Hiszpanii, Szwecji i Turcji – co najmniej 40% PKB wytwarza się w zaledwie 10% regionów (ilustracja 2.1).

Podobny schemat istnieje w przypadku bezrobocia. Około 47% bezrobocia w krajach OECD koncentruje się w regionach miejskich, 31% w regionach mieszanych i 22% w regionach wiejskich (ilustracja 3.3). Rozkład bezrobocia w różnych typach regionów różni się jednak znacznie w zależności od kraju. W Belgii, Japonii, Korei, Niderlandach, Zjednoczonym Królestwie i Stanach Zjednoczonych co najmniej 60% wszystkich bezrobotnych zamieszkuje regiony miejskie. Z drugiej strony, co najmniej połowa wszystkich bezrobotnych w Finlandii, Irlandii, Norwegii, Polsce i Szwecji to mieszkańcy regionów wiejskich. Natomiast we Francji, Nowej Zelandii, Hiszpanii, Słowacji i Turcji bezrobocie koncentruje się przede wszystkim w regionach pośrednich.

Główne zasoby sprzyjające rozwojowi gospodarstwu koncentrują się zwykle w kilku regionach. W 2001 roku 54% wszystkich patentów zgłoszonych w państwach członkowskich OECD pochodziło z zaledwie 10% regionów (ilustracja 5.1), a przeszło 64% populacji z wyższym wykształceniem zamieszkiwało regiony miejskie (ilustracja 6.3).

Koncentracja zasobów gospodarczych wskazuje, że mechanizmem napędowym dokonań gospodarczych krajów jest niewielka liczba regionów. W latach 1996–2001 56% wszystkich miejsc pracy w krajach OECD koncentrowało się średnio w 10% regionów (ilustracja 9.3); statystyka zwolnień z pracy była podobna: 70% dotyczyło zaledwie 10% regionów (ilustracja 9.4). Z powyższego wynika zatem, że w ogólnym wzroście krajów OECD czynniki regionalne odgrywają co najmniej tak ważną rolę jak czynniki ogólnokrajowe.

Optymalne wykorzystanie zasobów lokalnych

Dokonania gospodarcze poszczególnych krajów OECD różnią się znacznie, jednak różnice międzynarodowe są często mniejsze niż te, które występują pomiędzy regionami jednego państwa. W 2001 roku PKB na osobę w Luksemburgu było przeszło osiem razy wyższe niż w Turcji. W samej Turcji jednak PKB na osobę w regionie Kocaeli było niemal trzynastokrotnie wyższe niż w regionie Hakkari. Podobnie PKB na osobę w regionie Inner London – West w Zjednoczonym Królestwie było przeszło dziewięciokrotnie wyższe niż na wyspie Anglesey (ilustracja 11.2).

W tym samym roku międzynarodowe różnice, jeśli chodzi o stopę bezrobocia, wyniosły 17 punktów procentowych (ilustracja 13.1). Natomiast różnice regionalne tego wskaźnika w Kanadzie, Włoszech, Polsce i Hiszpanii wyniosły przeszło 20 punktów procentowych (ilustracja 13.2).

Dokonania gospodarcze regionów OECD są bardzo zróżnicowane. Dlaczego jednak niektóre regiony są bardziej konkurencyjne od innych? Zestawienia regionalne (tabela 15.1) umożliwiają wskazanie głównych czynników odpowiadających za wysoki PKB na osobę w pewnych regionach (korzyści komparatywne), a niski w innych (wady komparatywne).

W większości regionów z wysokim PKB na osobę (43%) główną korzyścią komparatywną jest produktywność. Stanowi ona także główną wadę komparatywną w jeszcze większym odsetku regionów o niskim PKB na osobę (62%).

Duży udział w rynku pracy to, jak wynika z porównania, druga najczęstsza korzyść komparatywna w regionach o wysokim PKB na osobę (20%). Natomiast udział siły roboczej stanowi główną przyczynę niskiej konkurencyjności w jedynie 8% regionów o PKB na osobę poniżej średniej krajowej.

Dojeżdżanie do pracy, specjalizacja i stopa zatrudnienia to czynniki równie ważne w regionach z wysokim i niskim PKB na osobę. Procentowy udział tych czynników to odpowiednio: 15% dla dojeżdżania do pracy, 7% dla specjalizacji i 6% dla stopy zatrudnienia (7% w regionach o niskim PKB na osobę).

Wreszcie, umiejętności częściej są korzyścią komparatywną niż przyczyną złych dokonań. Ten wskaźnik jest główną korzyścią komparatywną w 6% regionów z wysokim PKB na osobę i w zaledwie 1% regionów z niskim PKB na osobę.

Konkurowanie na podstawie dobrobytu regionalnego

Aktywa gospodarcze to ważny składnik konkurencyjności regionów, jednak atrakcyjność regionu dla wartościowych firm i dobrych pracowników można wyjaśnić mniej materialnymi czynnikami, często określanymi mianem dobrobytu.

Dobrobyt zależy przede wszystkim od dostępności zasobów i usług, które często są osiągalne jedynie w dużych ośrodkach gospodarczych. Odległość mierzona w minutach dojazdu, jaką obywatel obszaru OECD musi pokonać do najbliższego ośrodka, to średnio 39 minut w regionie miejskim, 1,55 godziny w regionach pośrednich oraz 3,29 godziny w regionach wiejskich (ilustracja 23.2).

Dostęp do wyższego wykształcenia w regionach jest bardzo zróżnicowany. Największe różnice w regionach, jeśli chodzi o przyjęcia do instytucji szkolnictwa wyższego, notuje się w Turcji i na Słowacji, natomiast w Stanach Zjednoczonych, Niderlandach i Norwegii te różnice są nieznaczne (ilustracja 25.1).

Kolejnym ważnym składnikiem dobrobytu jest dostęp do służby zdrowia. W niemal wszystkich krajach liczba lekarzy na osobę jest najwyższa w regionach miejskich, a najniższa w regionach wiejskich (ilustracja 27.2). Na Słowacji liczba lekarzy na osobę w regionach miejskich jest niemal dwukrotnie wyższa od średniej krajowej, natomiast w Austrii, Grecji, na Węgrzech i w Korei ta przewaga wynosi nie więcej niż 50%.

Podobny wpływ na dobrobyt mają różnice w stanie zdrowia. W 2001 roku największe różnice regionalne zanotowano w Stanach Zjednoczonych, Australii i Meksyku, a najmniejsze – w Japonii, Niderlandach i Portugalii (ilustracja 26.2).

Dodatkowym elementem atrakcyjności regionu jest bezpieczeństwo. Od niego zależy, czy obywatele chcą mieszkać w danym regionie i czy istnieje w nim pozytywne środowisko gospodarcze dla firm. Największe różnice regionalne, jeśli chodzi o przestępstwa przeciwko mieniu, występują w Hiszpanii, Słowacji, Austrii i Turcji. W Nowej Zelandii, Grecji i Danii te rozbieżności między regionami są znacznie mniejsze (ilustracja 28.1).

W Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Australii, Austrii, Finlandii, Korei i Hiszpanii występują największe różnice regionalne, jeśli chodzi o liczbę zgłoszonych przestępstw przeciwko ludziom, natomiast odsetek takich przestępstw w Irlandii i Danii jest podobny we wszystkich regionach (ilustracja 29.1).

Różnice regionalne w przypadku śmiertelnych wypadków drogowych były największe w Portugalii i Stanach Zjednoczonych, najniższe zaś w Nowej Zelandii, Niderlandach i Słowacji (ilustracja 30.2). W niemal wszystkich krajach OECD większą liczbę samochodów prywatnych na osobę notowano w regionach miejskich. Jedynie w Stanach Zjednoczonych, Szwecji, Austrii i Kanadzie samochodów prywatnych było więcej w regionach pośrednich i wiejskich (ilustracja 31.2).

© OECD 2005

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Są one dostępne bezpłatnie w internetowej księgarni OECD:
www.oecd.org/bookshop/

Dokładniejsze informacje można uzyskać, kontaktując się z Działem Praw Autorskich i Tłumaczeń w Dyrektoracie do Spraw Publicznych i Komunikacji:

rights@oecd.org

Faks: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej: www.oecd.org/rights/

